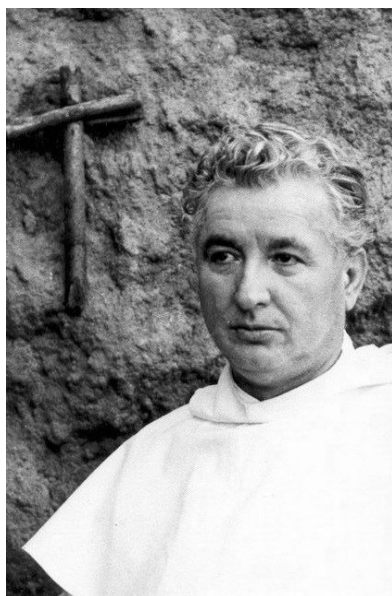


Bakk István-Bakk Erzsébet

P. Árva Vince atya, az egyetlen magyar pálos emlékére

„Hogy mit nem ír, vagy hol nem ír,
az nem a bizonyítás témája.”



P. Árva Vince atya az általa felújított
Nagyasszonyunkról elnevezett Sziklakolostorban

P. Árva Vince atya az 1786-ban, II. Habsburg József által eltörölt első magyarországi pálos rend visszaállítását szorgalmazta.

Az ő indokai a következők voltak: Boldog Özséb 1250-ben, a Pilisben, a szentkereszti kolostorban megalapította az első Pálos rendet, amely 1786-ig működött és egész Európát behálózta. További tény az, hogy 1784-ben megalakult a Lengyel Pálos Kongregáció. 1934-ben ugyan betelepedett Magyarországra, de teljesen elhallgatva az 1784-ben történt leválást az „anyatörzsről.”

P. Árva Vince atya bebizonyította, hogy az 1934-től, vagyis a “Lengyel Pálosrend” Magyarországra való betelepédése óta, sőt már az előkészítő időben is, mennyi konfliktus és ebből mennyi szomorú emberi sors alakult ki. Befejezésül pedig előterjesztette a végleges és egyedül lehetséges, tartós megoldást.

Előzményként: a szerzetesrendek 1951-es feloszlása idején megismerkedett egy volt teológussal. Megbeszélésük tárgya volt az, hogy nem engedik “kiveszni” az egyetlen magyar alapítású szerzetesrendet. 1953-ban egyszerű fogadalmat tett.

1956-ban, pedig az örökfogadalmat tette le, így lett ő pálos szerzetes. Mert 1956-ban, a forradalom idején kirakták az esztergomi szeminárium-ból, egy félévet a Budapesti Központi Szeminárium-ban töltött, de visszakérte magát újra Esztergomba. Ekkor történt, hogy a Budapesti Központi Szeminárium-ban tanuló kispapokat is megtizedeltek az állami szervek. Végül ő szerencsésen be tudta fejezni a tanulmányait Esztergomban. Pontosan 1959. júniusában pappá szentelték, majd titokban letette a rendben az örökfogadalmat a fentebb említett teológus kezébe ekkor az ő novícius mestere is Arató László pálos atya (P. Botond) volt.

A szünidőket töltötték együtt és a Rend lelkeségével foglalkoztak, rendtörténettel, imádsággal. 1961-ben felfedezték kis társaságukat és az atyát illetve a teológus társát börtönbüntetésre ítélték. (Arató Lászlót, Bolváry Pált) Ettől kezdve már a pappá szentelt Árva Vince atya egyedül volt kénytelen tovább vezetni a titkos pálosok kis csoportját. Utólag számom kérem Árva Vince atyától és ettől a kis csoporttól, hogy miért nem volt kolostori tapasztalatuk – teljesen abszurd – amikor bármikor rájuk lecsaphatott volna az ÁVÓ, az AVH utódja. Ma már azt is tudjuk, 1989-ben újrendfőnököt neveztek ki, pont akkor, amikor konszolidálódott a rend élete, olyan vezetőt, akinek nem volt szinte semmi köze a magyar pálos szellemiséghez. P. Máté atya személyében, aki előtte egy kevés ideig karthauzi és egy rövid ideig ciszter volt. Neki valóban volt kolostori gyakorlata és csak 10 nappal tette le a fogadalmat P. Árva Vince atya előtt, de semmiféleképpen nem vezette a titkos pálosok csoportját 30 éven át. Már többszöri kísérlet volt a rend visszaállítására 1864-ben, 1902-ben, 1918-ban, 1934-ben, 1961-ben és 1989-ben.

Tudjuk, 1934 és 1951 között Lengyelországból telepedtek ide pálosok. (A lengyel pálosok felerősödésével, 1784-ben a magyar rendtől leválva önállósultak. A leválási folyamatot a lengyel király Stanislaw August Poniatowski követelése idézte elő, hogy a lengyel rendtartomány 1784-ben a ma-

gyar anyaországtól és rendfőnökétől különvált. VI. Pius pápa pápai rendeletével VI. Pius „Apostolicae Sedis auctoritas” kezdetű brevéjével a lengyel rendtartományt leválasztotta a magyar központú rendről.)

További előzményként: Az 1786-ik esztendő romboló villámként csapott le Remete Szent Pál szerzetére; II. József ezen évben törölte el a magyar szerzetet. Majd II. József 1790. január 26-án visszavonta a főként a szerzetesi életet sújtó rendelkezéseinek többségét. A későbbi I. Ferenc 1802-ben, kiadott rendelete értelmében a bencéseket, cisztereket, premonstreieket visszaállította.

A császár 1804. március 28-án így ír: *A pálosok visszaállításáról el kell tekinteni.* Ennek oka a pálosokat jellemző magyar szellemiség, továbbá a Vallásalap nem akarta visszaadni a pálosok vagyonát. Még Lipót programja sem kedvezett a magyar Pálos-rend újragondolásának, a különböző kormányzati formák ötvözése, a titkos társasági kultúra egyes elemeinek beépítése a politikai gyakorlatba és a kompromisszumokat kiegészítő politikai zsarolás miatt. Lipót megkötötte a magyar nemességgel az alkut, de egyben olyan titkos társaságot hozott létre, amely más társadalmi erőket próbált mozgósítani, mindenekelőtt az elégedetlen városi polgárokat és a parasztokat.

Lipót ezeknek a politikai térből kirekesztett elemeknek országgyűlési képviselőt akart biztosítani, hogy sakkban tartsa a nemességet, amely az osztálytársadalmi érdekek képviselőjében lépett fel.

Lipót kamatoztatni akarta a szerb-magyar és a magyar-román ellentéteket. Így hozta létre pl. a szerb kancelláriát. Ebben a légkörben született a *Suplex Libellus Valachorum* is.

Már 1845-ben, Szcitovszky János hercegprímásnak, a rend konfráterének kezdeményezésére, 1864-ben négy pálost és két klérust küldött Péli-szentkeresztre Kneflinski Máté – Czestochowából. Szcitovszky János halálával ez a kísérlet is meg hiúsult. A Monarchia alatt a pozsonyi országgyűlésnél a magyar rendek többször is kérték az uralkodót ill. uralkodókat a rend újbóli legalizálására, de sikertelenül. Ugyancsak sikertelenül végződött a pálosok 1902-ben történt nagyváradi letelepítési kísérlete. 1918-ban Markievicz hívott magyar ifjakat a lengyel noviciátusba. Bodó Gellért felszentelt pap pálos szerzetes akart lenni, de nem engedték meg, hogy fogadalmat tegyen. Ő és

Benedek nevű társa hazaérkeznek fogadalom nélkül, és jelentkeznek Zichy Gyulánál aki mint kalocsai érsek megkezdte a tárgyalásokat a pálosok érdekében. Mások is fogadalomtétel nélkül érkeztek haza, mert a rend lengyel vezetői nem támogatták a magyar törekvéseket, ezért nem bocsátották fogadalomra az ott jártakat.

Így az addigi próbálkozások, hogy magyarokat a lengyel noviciátusban neveljenek, sikertelenek maradtak. 1934-ben országos ünnepség keretében vehették át a Lengyelországból érkező Csensztoc-hovából /Czestochowa/ lengyel pálos atyák a gel-lérthegyi Sziklatemplomot.

Az ünnepélyes beiktatás május 21-én volt, a ház perjele P. Raczynski Kajetán novíciusmester lett. A pálosok iránt óriási volt az érdeklődés, nagyon sok volt a jelentkező, de érdekes módon csak heten öltöztek be. De tudjuk, hogy 1989 után fordulatot vett országunkban is a Pálos-rend története, örökölve a sajátos múltbéli hagyatékokat. 1950. október 7. és december 5. között az országban el kellett hagyniuk a szerzetesházakat a rendtagoknak. A nagy reményekre, az eredeti magyar Pálos-rend visszaállítására jogosító kezdeményezést az ország eljövendő szomorú sorsa határozta meg. A világháború és utána a kommunista diktatúra fél évszázada újból megsemmisítette ezeket a reményeket. A tagok toborzása titokban folytatódik, ekkor alakult a „klandesztin” pálosok szervezete, Árva Vince atya lett ennek vezetője.

Az 1980-as években tizenketten maradtak a titkos Pálosrend tagjaként. Sajnos ezen társak közül néhányat a titkosszolgálat szervezett be és ezek róla (P. Árva Vince atyáról) rendszeresen adtak le jelentést mint az utóbb kiderült. (Miután Bolváry Pál novíciusmestert letartóztatták 1961. február 7-re virradó éjszaka, P. Árva Vince atya¹ rendíthetetlenül vitte tovább a „klandesztin”² pálosok vezetését, amint fentebb említettük.

¹ Árva Vince (Rimóc 1932. október 14. – Budapest, 2008. december 15.)

² A „klandesztin” („földalatti”) szerzetesek közösségét az 1961-es évtől már egyedül vezeti Árva Vince atya rendfőnöki megbízottként egészen 1989-ig. Márianosztrán fordította magyarra Csonka Ferencsel a Gyöngyösi Gergely közéleti rendtörténetét. Ő terjesztette fel Rómába a „földalatti” pálosok névsorát.

Az egyik helyen hallottam, hogy a nosztrai plébános NSZK-ba készül. Elsőnek Kölnbe megy ahol Boros Lászlóval találkozik, aki nagy segítőtje akar lenni a szenttéavatásban. Pontos programja nincsen. Egy ismerőse van még akihez el kíván menni Dániel Parkash Bad Homburgban./promenade 7/ Azt mondta, hogy az ottani pálos kolostorok nagyon kiesnek az utvonalból és annyi pénz nincsen, hogy meglátogassa őket, de ha netán kap pénzt és az időből ki tud jönni úgy egyet meglátogatna. Olyan terve is van, hogy megkeresi Habsburg Ottót is, mert -mondja- neki biztosan nagy befolyása van és ha magáévát tenné a szenttéavatást úgy segíthetne megkeresni azokat akik adakozónak. De ezt csak akkor ha ott kint megkapja a címét és ha jónak látják az ottaniak. Königssteinben a Szőke Jánost akarja meglátogatni, hogy a Caritást megnyerje az adakozásra.

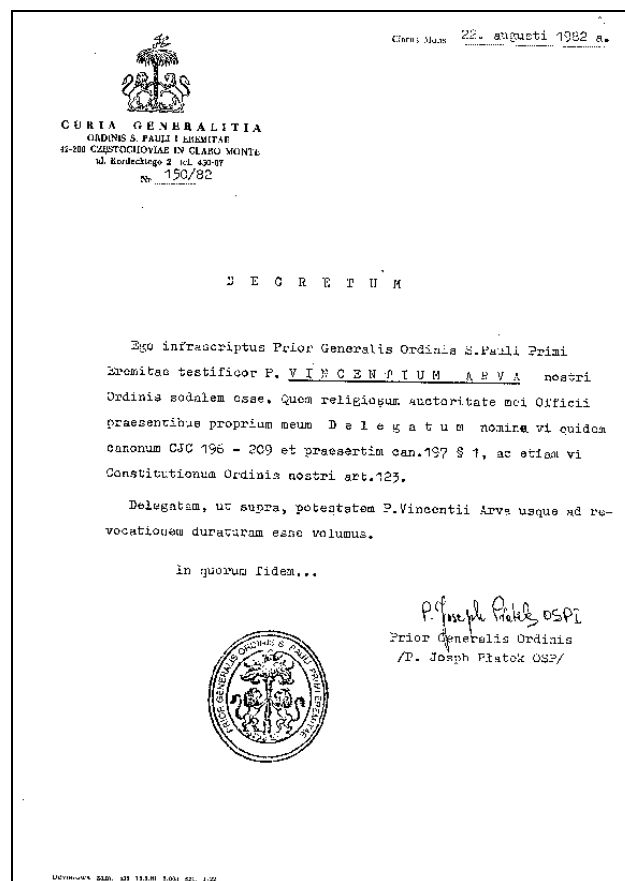
Részlet a jelentésből.

Végre Dr. Lékai József bíboros kinevezésével a Vince atya helyzete időlegesen megszilárdult. Ő 1976-ban kerül Márianosztrára az ősi pálos kegyhelyre. A márianosztrai plébánosként az ősi pálos zárandokhelyet, a templomot restauráltatta és magát az ősi pálos zárandokhelyé, akarta fejleszteni. Újra indította a Jézus Öt Sebe Társulat kegyoltári tiszteletét a márianosztrai kolostorban. Vince atya Márianosztrán fordította magyarra Gyöngyösi Gergely eladdig „rejtőző” középkori rendtörténetét.³ Elindítja a márianosztrai Jézus Öt Szent Sebe Társulat Kegyoltári zárandoklatot.

Itt is szorgalmasan tevékenykedett, felújította a kegytemplomot, zárandoklatokat szervezett, lelki-ségi központtá tette Márianosztrát.

Lékai bíboros, prímás, esztergomi érsek 1985. december 16-án kelt 155-6/1985 sz. leiratával kinevezi P. Árva Vince atyát posztulátornak. A hivatalos kánoni eljárás megindítására 1986. január 18-án került sor az Esztergomi Bazilikában ünnepi szentmise keretében, melyet a bíboros, prímás, esztergomi érsek úr mutatott be. Az Istenben boldogult Bíboros Főpásztor kérésére a Sacra Congregazione per la dei Sancti, 1514/986. szám alatt, 1986. ápr. 18-án Palattini bíboros prefektus aláírásával jóváhagyta a kanonizációs vizsgálat folytatását. P. Árva Vince atyát még a későbbi előjárói is azzal vádolták, hogy az egyház szempontjából illegitim vezette a rendet. Érdekes vád

ez, főleg később, amikor már az illető nem él és már nem tud védekezni.



Decretum

A decretum így hangzik:

Én, alulírott, Szent Pál Első Remete rendjének rendfőnöke tanúsítom, hogy Árva Vince atya rendünk tagja. Ezt a szerzetest hivatalom tekin-

³ Gyöngyösi Gergely: I. Remete Szent Pál Remete Testvéreinek élete, ford. P. Árva Vince, Csanád Béla, Csonka Ferenc. bev. tan. V. Kovács Sándor. Fráter György Alapítvány, 1998.

PÁLOSOK

télyénél fogva a jelenlévők számára saját rendtársamul ismerjük el a CJC 196-209 és a 197. I kánonjogi törvények alapján (...) 1982. augusztus 22.

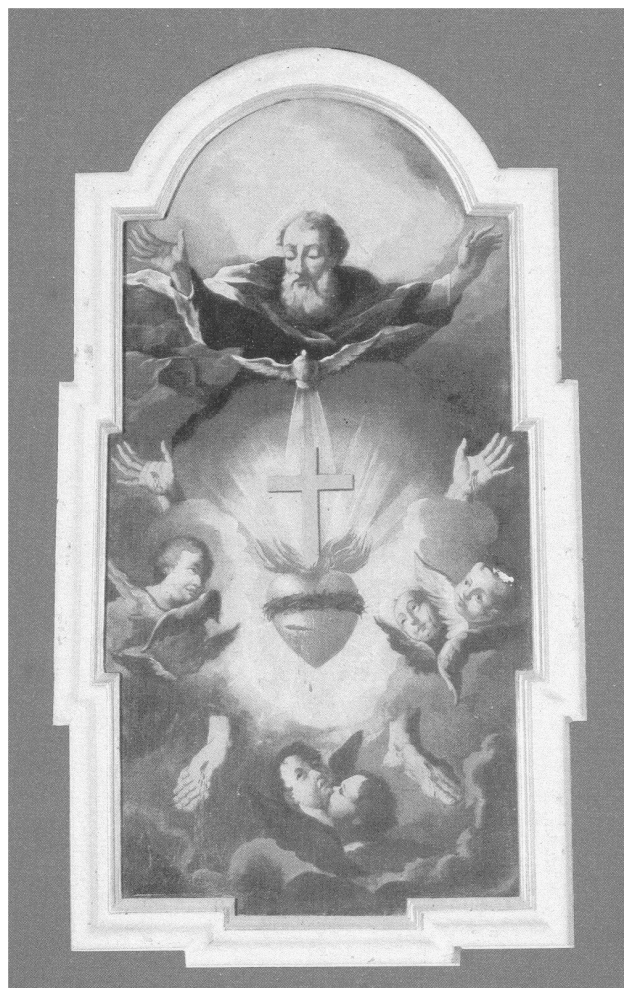
Tehát 1982-ben P. J. Płatek generális rendkívüli felhatalmazású delegátusi kinevezést adott P. Árva Vince atyának.

Idézzük még ide P. Árva Vince atya által írt levelet:

„Tisztelt (...)! ”

Mint már fentebb említettem, a Pálosrend léte vagy nem léte kizárólag vallási kérdés, hanem a jövő záloga. (...) Mint azt ma a XX. század utolsó éveiben már tudjuk, egy állam vagy nemzet fennmaradáshoz nem elegendő csupán a világ fizikai síkján való cselekvés, hanem igenis szükséges a Lélek működése. Amikor, a sors különös kegye folytán személyemben most újjáéledő Ősi Pálosrend, az ország vezetői által támogatva működtetett a középkor folyamán, képes volt ezt az erőt a haza szolgálatába állítani. Most a millenáris ünnepségek idején van lehetőség arra, hogy ez 231 év után folytatódjon. (...)

*P. Árva Vince az Ősi Pálosrend tagja
Pilisszántó, 1999. október 31.”*



A márianosztrai Jézus Öt Szent Sebe Társulat
Kegyoltára

Tehát Vince atya 1985-ben Lékai László bíboros parancsának engedelmeskedve Rómába ment a Pápai Magyar Intézetbe, hogy szentté avatási diplomát szerezzen. Így ő lehetett, aki elindította Esz-

tergomi Boldog Özséb szentté avatási perét. Már ekkor voltak ellenzői ennek az ügynek, de Lékai bíboros ezeket a problémákat elhárította.

Boldog Özséb ünnepének emlékére
En egy mértékűség. Törpét a nézők, a papok, a nézők
eltörött a templomban a szentek, korban bross
Esztergom, 1983. január 23.
Miert és vissza a törpe, ha mási elindultak,
Miert német hátra!

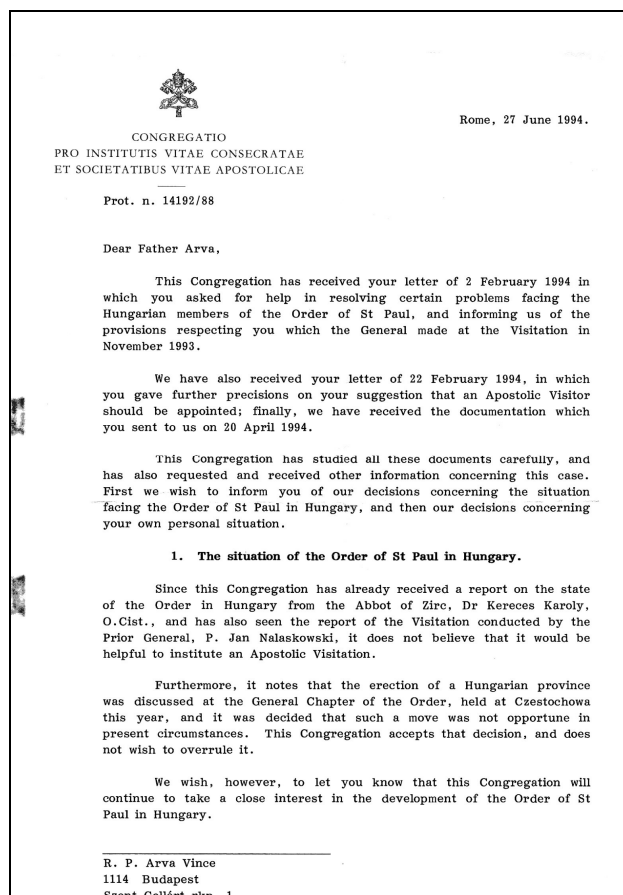
† Dr. LÉKAI LÁSZLÓ
bíboros, prímás, érsek

Az Úr 1382. évében Opolei László 16 pálos szerzetessel[†]
elindul a czestochowai kolostor megalapítására
(Feth Jolán gobelinje[†] Márianosztráról)

A Magyar Püspöki Kar ajándéka II. János Pál pápának
az 1982. évi hivatalos („ad limina”) látogatásuk alkalmából

Azonban a Lékai bíboros halála után megváltozott a helyzete Árva Vince atyának. 1988 tavaszán az új generális a következő üzenettel lepte meg: „Fogadalmaitok érvénytelenek, mehettek ahová akartok!” A váratlan helyzetet csak azzal sikerült megoldania, hogy azonnal Rómába utazott és a szerzetesi kongregáció⁴ megnyugtatta, hogy rendben van minden és erről a generálist is tájékoztatják. 1989-1994 között a Sziklakolostorban („Magyar Szentek Pantheonja”) volt, aminek a helyreállítását szervezte a Rend országos gondnokaként. Majd 30 éven vezeti a rendet ennek köszöneteként a Pálos-renden kívüli életet, javasolnak számára. „Büntetésből” Pilisszántón segédlelkész lett. Miért is, hiszen ő volt aki 1989-ben a rendet újra alapította és elindította Boldog Özséb szentté avatási folyamatát posztulátorként. Továbbá arra törekedett, hogy a magyar rendre erőltetett lengyel vezetést megszüntesse és az Ősi rendet újra magyar központúvá emelje. Rómába felterjesztette a titkos pálosok névsorát, hogy elismerjék szerzetesi voltukat. Ezt a Szerzetesi Kongregáció 1989. május 20-án elismerte.

⁴ Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja (lat. *Congregatio pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae*): V. Sixtus p. 1586. V. 27: alapította. A 17. sz-tól hosszú ideig a Megszentelt Élet Intézményeinek Püspöki Kongregáció része volt. X. Pius p. kúriareformja Szerzetesi Kongregáció néven ismét önállóvá tette. II. János Pál 1988. VI. 28: Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációjának nevezte el. Illetékessége a lat. egyházban kiterjed a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja szerzetesrendekre, a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja világi intézményekre és az Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja apostoli élet társaságaira. A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációjára tartoznak mindazok a jogosítványok, amelyeket az ilyen intézmények és tagjaik vonatkozásában a jog a Szentszékre ruház; a nagyobb előjárók konfliktusainak rendezése, szabályzataik jóváhagyása, működésük felügyelete; továbbá foglalkozik a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja a remeték és a világi harmadrendek problémáival is. (Magyar Katolikus Lexikon: A Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja.)



A levél első oldala

A levél fordítása:

„Tisztelt Vince atya!

Az egyházközség 1994. február 2-án megkapta az ön levelét, amelyben bizonyos problémák megoldása érdekében kért segítséget, amellyel a Szent Pál Rend magyar tagjainak kellett szembenéznük, s egyben tájékoztat minket a Rendfőnök 1993 novemberi látogatása során közölt feltételekről, amelyek Önre vonatkoznak.

1994. február 22-én is kaptunk Öntől egy levelet, amelyben további részleteket adott javaslatával kapcsolatban, hogy a pápai vendéget ki kell nevezni; végül a dokumentációk is megérkeztek, amelyet 1994. április 20-án küldött el nekünk.

Az Egyházközség alaposan tanulmányozta ezeket a dokumentumokat, és még több információt kért és kapott ezzel az ügyvel kapcsolatban. Először is tájékoztatni szeretnénk Önt, milyen döntést hoztunk a Magyarországon élő Szent Pál Rend helyzetére vonatkozóan, amellyel szembekerültek, illetve arról a határozatunkról, amely az Ön személyes állapotát érinti.

1. *Szent Pál Rend helyzete Magyarországon*
 Mióta az Egyházugyekezet megkapta a magyarországi rend állapotának helyzetéről szóló jelentését a zirci apáttól, Dr. Kereces Károlytól, O. Cist. és a látogató beszámolóját is látta, amelyet az előző rendfőnök, P. Jan Nalakowski végzett, nem hiszem, hogy alkalmas lenne egy pápai vendég küldése/felállítása.

Továbbá megjegyzi, hogy a magyar tartomány felállításáról folytattak tárgyalást a rendházban, amelyet Czestochowában tartottak ebben az évben, illetve azt is leszögezték, hogy ez a lépés nem volt alkalmas a jelenlegi körülmények megoldására. Az Egyházközség elfogadja ezt a határozatot, és nem kívánja felülbírálni azt.

Szeretnénk azonban, hogy tudd, hogy ez a gyülekezet továbbra is fejleszti a Szent Pál Rendet Magyarországon.

2. Az Ön egyéni helyzete

Az Egyházközség tudomásul vette azt a tiltakozó levelét, amelyet 1994. április 20-án írt még az előző Rendfőnöknek az ajánlások ellenére, mely a budapesti Szikla Kápolna látogatása során történt 1993. november 10-én.

Tájékoztatni szeretnénk az előző Rendfőnököt arról, hogy nem hisszük azt, hogy a Látogatás (8. k) hírére egy püspököt kellene találnia, aki hajlandó elvinni és bátorítani Önt a megjelenés napjáig, valójában egy "exclaustratio imposita", amelyet csak a Szentszék (Kan.686.§3) jóváhagyásával lehet érvényre juttatni komoly indokok ellenében, "servata aequitate et caritate".

Az Egyházközség felelősségének egyik része azonban az, hogy gondoskodjon a vallási jogok tiszteletben tartásáról. A lelki növekedés elősegítése még fontosabb a vallási életben, melyben segítséget nyújtanak a Krisztusban elkötelezettek számára, hogy hűségesek maradjanak a hitükhöz, és ezzel teljes egészében támogatják Szent Pál rendjének javát, illetve az Egyház érdekét Magyarországon. Emiatt fejezzük ki mély aggodalmunkat a rendezetőkkel felmerülő, szemmel látható nehézségek miatt, és észrevehetően kulcsfontosságú számunkra az Ön lelki épsége valamint a rend békéje is, pontosabban a köztük levő kapcsolat, melyet rendbe kellene hozni. Ennek következtében nem vádolunk senkit sem, sem Önt sem a vezetőit. Hiszük, hogy eljön az idő, amikor a múltat magunk mögött tudhatjuk, és elfelejtjük a kímélet-

lenül kimondott szavakat és az átgondolatlanul elkövetett tetteket. Hitünk szerint csak akkor érhető el lelki fejlődés, ha a szeretet maradéktalanul helyreáll.

A gyógyulási folyamat elkerülhetetlenül időigényes, amelyet nem lehet siettetni. Szerintünk az lenne a legmegfelelőbb, és egyben buzdítjuk ennek elfogadására, hogy a rend vezetőinek mindennapi gondoskodása alól felmenthessük egy engedély kiadásával. Tudatában vagyunk azzal, hogy a magyarországi Egyház szolgálatára felhasználható rendkívüli tehetsége, valamint tisztában van Ön is azzal, hogy számtalan olyan hely van, különösen vidéken, ahol az Egyház apostoli munkáját a papok és a vallásosság hiánya visszafog. Megvitattuk már ezt a kérdést az apostoli nunciussal Magyarországon, valamint meghallgattuk az Esztergom-budapesti érsek tanácsát is. Meg szeretnénk hívni Önt egy beszélgetésre az apostoli nunciussal, hogy egy megfelelő megoldásra kérjen segítő választ. Szeretnénk hangsúlyozni, hogy egy ilyen küldetés semmiképpen nem tekinthető büntetésnek, sem a Szent Pál rendtől való elkülönítésnek, amelyhez ragaszkodik, és amelyért oly sokat tett már.

Vallásossága jó hírnévnek örvendene, és megadnánk az apostoli nuncius testületével együtt azt az engedélyt, mellyel a Szent Pál renden kívül élhetne (Kan.665§1), ameddig szükségesnek ítéli. Reméljük, és imánkba foglaljuk, hogy ez segítségére legyen Önnek a béke és szeretet növekedésében, és ez által még közelebb kerüljön Krisztushoz.

Őszinte tisztelettel Krisztus Jézusban.



P. Árva Vince atya posztulátori pecsétje

Idézet a Szentszékhez intézett, az Ősi Rend visszaállítását kérő levelére kapott válaszlevélből:

„Vatikán, 1997. november 7.
Megszentelt Élet Intézményeinek Kongregációja

Tisztelendő Atya,

A nagyméltóságú Pápai Nuncius Budapesten átadta hivatalunknak az ön f. év október 3-án kelt levelét, amelyben ön ismét kéri a Régi Pálos Rendbe tett fogadalmának az elismerését, és így a Boldog Özséb által alapított Régi Pálos Rend elismerését.

1996. június 17-én kelt levelünkben már kifejtettük, hogy hivatalunk most nem tartja szükségesnek a régi rend visszaállítását. ...”

Szívélyes üdvözlettel az Úrban.

Jesus Torres s. k., CMF (hivatkozási száma: Prot. n. 14192/88)

P. Árva Vince atyának visszatérő panaszai között volt, hogy „a közösség tudta nélkül folytatott megbeszélések a rendi ügyekben nem csak az újkorban hanem a rend felozlatásának körülményeit is nagyban elősegítették. Így például Eszterházy Pál László⁵ (1730-1799) (kétszer választott generális) sem hívta össze a nagykáptalant a karthauzi jogok elnyerését saját hatáskörben intézte, ami előidézte rend megszűnését ezzel is segédkezett II. Józsefnek.” Eredeti neve Eszterács aki az első „generális infulus” lett. Mint kiváló diplomata, igen jó szolgálatot tett Mária Teréziának is. (Kisbán Emil p. 240.) A 400 évvel korábbi oklevélre hivatkozva minősítették monasztikus rendek közé a pálosokat. Még 1393-ban, mint valódi kiváltság IX. Bonifác pápa, 1401-ben engedélyezi,

hogy a Karthauzi rend (kegyelmeibe) részesüljön a pálos rend! A **Mare Magnum** ... kiváltságok a karthauziak összes joga és kiváltságát jelentette 1418-ban komoly előrelépést jelentett a Rendnek. (Liber viridis) (BEK 115. számú, Zöld könyv) Egyik legfontosabb okirat volt a magyar Pálosrend számára. Tartalmazta azt is, hogy nem léphetett át magyar pálos szerzetes csak a még szigorúbb rendbe a karthauziba. A rend megszüntetésének előjátékaként a magyar pálosokat mivel tanítói és gyógyító, lelkipásztori tevékenységet folytatott, nem lehetett megszüntetni, mint monasztikus vagy másképpen kontemplatív rend azért felszólították a vezetőséget lépjenek át a domonkos rendbe, a pálosok atyák hivatkoztak a 1393-as ill. a Mare Magnumnak nevezett kiváltságaikra, hogy pálosok csak a karthauzi rendbe léphetnek át, ezért a saját kiváltságukat fordították a rend ellen. Természetesen ehhez kellett egy megfelelő rendi előjáró, mint Eszterházy, aki a Rend megtöretésében közrejátszott. A generális kérésére, aki Eszterházy Pál László volt, a monasztikus rendek – korábban már többször felszólították a pálosokat, lépjenek át a domonkos rendbe, mivel ők a régi kiváltságra hivatkoztak, vagyis nem léphetnek csak a karthauziba akkor tehát legyenek a karthauziakkal egyenlők és akkor már megszüntethetők közé sorolhatóak. Természetesen a pálosok is, más rendekhez hasonlóan megpróbálták újra talpra állni. Bár Ordódy Károly, mint rendezető, megtett mindent, hogy Eszterházy cselekedetének következményei visszavonásra kerüljenek, de minden hiába volt. Hiszen tudjuk szinte minden rendnek sikerült visszaállítani az eredeti állapotot, csak a pálosok nem tudtak újraszerveződni Magyarországon, vagyis feltételezhetjük, hogy a habsburgi törekvés mögött igazán a Pálosrend megtöretése-felszámolása állt. „II. József császár (1780–1790) meggyőződéses híve volt a felvilágosodásnak. Bürokratikus szabályozott törvényi előírásai az egyházra, azon belül a szerzetesrendekre is érvényesek voltak. A Helytartótanácsnak alárendelve megszervezte az egyházi közigazgatás teljes centralizációját. Az állam felügyeleti rendszere mindenre kiterjedt. (Meszlényi Antal: A jozefinizmus kora Magyarországon. (1780-1846) Bp., 1934.) *1784-ben a rendházak ellenőrzésének jogkörét kivette a rendfőnök, illetve a tartományfőnök hatásköréből, eltörölte a vizi-*

⁵ Magyar Kurír 1799. II. p. 654.; Katona Stephanus: Historia critica regnum Hungariae ...XLI. 1792. p. 578. További kiadások: 1801, 1802. Brüstle Joseph: Recensio universi dioecesis ... Tomus, Pécs, I. p. 504.; Danielik János-Ferenczy Jakab: Magyar írók, 1856. Pest, II. p. 72. Megjegyzés: 1746-ban a Pálos-rendbe lépett: Rómába küldte a Rend tanulni. 1749-től újra Magyarországra érkezett. A rend megszüntetése után Sebastopol püspöke lett.

tációt. Ezt a definitórium joghatóságának megszüntetése követte. 1786. február 7-én kiadott rendeletében végül megvonta a pálos rend működési engedélyét. (Kisbán Emil: A magyar Pálosrend története II. köt. Bp., 1940. 412-413. p.) Röviden vázolni kell az ide vezető út állomásait. Mária Terézia (1740–1780) 1770. október 17-én elrendelte a szerzetesrendek tagjainak összeírását. Az utasítás rendelkezett arról, hogy a szerzetesi fogadalomtételre csak a 24. életévüket betöltött személyek engedhetők. Három év múlva eltörölték a jezsuita rendet, D’Alembert fogalmazásával élve: az Apostoli Szék gránátosait. II. József 1781-ben megtiltotta a szerzetesrendeknek, hogy Rómában tartózkodó generálisokkal kapcsolatot tartsanak. Ezzel párhuzamosan a megyéspüspökök fennhatósága alá helyezte őket. A császár 1782. január 26-án feloszlatta a kontemplatív szerzetesrendeket. Ennek estek áldozatul a kamalduli remeték. 1783. november 26-án megszüntette a trinitáriusokat. A kármeliták felszámolására 1784-ben került sor. 1785. február 22-én bezárták az ágostonos remeték három magyarországi monostorát. A császár egyházpolitikájának igazi kárvalottja a pálos rend lett. Az 1786. november 14-én kiadott pátens a bencés kongregáció végét jelentette. Erre a sorsra jutott 1787-ben a premontrei kanonokrend jászói és leleszi prépostsága. Nem tudta eltörölni a ciszterciek zirci apátságát, mert az a heinrichau (Poroszország) apátság tulajdona volt. Jelentős veszteségeket szenvedett el a domkos rend és a búcsújáráshelyeitől megfosztott ferences rend. (Karácsonyi János: Magyarország egyháztörténete főbb vonásaiban 970-től 1900-ig. [Reprint.] Bp., 1985.) II. József 1782 és 1789 között 359 kolostort szüntetett meg birodalmában. A Magyar Királyság területén ez 140 kolostort érintett. (Meszlényi. 1934. 28. p.)”

A szerzetesrendek belső önállóságát sértő jogi intézkedések természetesen vezettek a rendi élet válságához. Ordódy Károly (1778–1786) az utolsó pálos rendfőnök, 1785. augusztus 28-ra hívta össze a nagykáptalant. „Prekrit Pál horvát provinciális éles hangú válaszlevélben jelezte, hogy nem kívánnak részt venni a választáson. Kifejtette, hogy pénzt nem küldenek a generálisnak, s utalt a megszüntetett definitóriumra. Álláspontja szerint, ha betiltották a fontos tisztségeket, akkor a rendfőnökre sincs szükség. Arbesser Alajos osztrák

provinciális a tartomány szegénységére hivatkozva jelezte távolmaradásukat. Kérdéssé tette a generális funkciójának létjogosultságát, mivel az a császár rendeletének értelmében tényleges hatalommal nem bírt. A sváb és az isztriai provinciális anyagi nehézségekkel magyarították távolmaradásukat. (Császár Elemér: A Pálos-rend feloszlata. In: Századok, 1901. 310-331.) Ordódy ezt a hozzáállást nem tudta méltányolni. 1785. július 4-én panaszos felterjesztést küldött az uralkodóhoz.” A beadványban nem csak személyes sértettsége okán, hiszen a rend jövője forgott kockán és a visszaminősítés megszüntetését szorgalmazta. 1785. augusztus 20-án a Helytartótanácsához fordult a generálist megillető járandóságok ügyében. (Kisbán: 1940. 416.) „A császár Szentmartonyi Tamás pálos rendfőnöki titkár személyében ideális partnert talált céljai megvalósításához. II. József kérésére Szentmartonyi leírta a rend helyzetét. Külön hangsúlyt fektetett a problémákra, létező rendellenességekre. (Császár: 1901. 316-319. p.) Ez is szolgálta a pálos rend eltörlésére irányuló törekvéseket. Legalább annyira, mint az Eszterházy „remeklése” hiszen boldogtalan emlékü XIV. Kelemen pápa (1769–1774) 1770-ben, kelt bullájában a monasztikus rendek közé sorolta a pálos rendet arra hivatkozva, hogy az már 1418-ban részesült a karthauzi rend valamennyi privilégiumában és a rendet elhagyni akarók csak a karthauzi rendbe kérhették fölvetelüket „A Szent-szék a lengyel rendtartományt már korábban kivette a magyar generális joghatósága alól, a rend ennek köszönheti fennmaradását. A lengyel kolostorokban megmaradhettek a pálosok, mivel azok a Habsburg Birodalom területén kívül estek. Mária-völgyből átkerült a rendi irányítás Czestochowába, ami lehetővé tette a rendi folytonosság fenntartását. Innen indultak később azok a kísérletek, amelyek a rend újbóli magyarországi meggyökeresztetésére irányultak. (Török József - Legaza László -Szacsvey Péter Pálosok. Bp., 1996. p. 32.) Az első kezdeményezésre már 1790-ben sor került. II. Lipót király (1790–1792) megbízta az országgyűlést az eltörölt rendek ügyeinek tárgyalásával és a helyzet tisztázásával. A sátorlajújhelyi kolostor egykori pálosai a megye követeit kérték, hogy ügyüket képviseljék. Sajnos nem jártak eredménnyel.” Szerepet játszott ebben az is, hogy a Vallásalap (Religionsfond) már nem akarta visz-

szabadni a rend lefoglalt hatalmas vagyonát. A helyzetet I. Ferenc király (1792–1835) 1802-ben kiadott rendelete újfent rögzítette. 1804. március 28-án a király kimondta, hogy a „pálosok visszaállításától el kell tekinteni”. (Hermann Egyed:

Kísérletek a pálosok visszaállítására a 18. század fordulóján. In: Theologia, 1935. 1. sz. 63-67. p.) A magyar folytonosság 1845-ben, akkor, amikor Kristóffy Gáspár az utolsó magyar származású pálos meghalt, veszni látszott.”⁶



A szerzetesrend feloszlásának végrehajtása

A noviciátussal már a két világháború között is problémák voltak. 1934 és 1951 között a Pálosrendbe Magyarországon mintegy 600-an jelentkeztek, de mindig csak annyit tartottak meg, hogy az önálló magyar tartomány ne jöhessen létre. Volt olyan eset, hogy egy hét alatt 70 teológust küldtek el alkalmatlanság címen. Szinte hihetetlen, hogy 600 jelentkezőből kevesebb, mint 5% volt alkalmas. Például Dr. Szabó László, akit P. Mihály azért tett ki a rendből, mert a tiltás ellenére a rend történetével foglakozott, sőt a kommunista rendszer is meghurcolta.”

P. Árva Vince atyát ide idézve: „folyó év szeptember 14-én kelt levelére az alábbi okok miatt csak most áll módomban válaszolni. Október 2-án de. fél 10-kor roham-mentők szállítottak kórházba erős szívrohammal. Gyógykezelésem nov. közepén ért véget. További orvosi felügyelet alatt és gyógyszer alkalmazása alatt állok. (...)”

Ezután természetesen, hogy igen meglepett a levelének tartalma, mely most meg vissza akarnak kényszeríteni oda ahonnan minden áron ki akar-

tak tenni! Nem kívánok kemény bírálatot mondani, de annyit kénytelen vagyok, hogy ez egész egy nagy csalafintaság! Valószínű azoknak a kívánságára készült, akik eltávolításomat kikényszerítették! (...) Amit közölni kívánok a következő: Fogadalmaimat nem a csensztochovai Pálosrendbe tettem le!! Így a fogadalmam erejénél fogva nem ennek a Pálosrendnek vagyok a tagja!!! Jogi oldalról nézve [error invicibilis] talán az egyház történelmében egyedüli, de nem egyetlen esete fordult elő! Pilisszántó, 1998. december. 17-én.”

„Valóban én a fogadalmamat nem a Lengyel Pálosrendbe tettem, hanem az Ősi Boldog Özséb alapította Pálosrendbe. Amikor fogadalmat tettem error invicibilis állt elő. Az error invicibilis hatása alatt tett actus érvényes az egyházjog szerint! Ezt a felismerést őszinte szívvel meg kell köszönnöm a (...) és mind azoknak akik ellenünk cselekedtek, mert ha nem zaklatnak engem, soha nem jöttem volna rá az IGAZSÁGRA!”

Elmondhatatlan nagy fájdalmakat élt meg P. Árva Vince atya: „E felismerés után ismét a Kongregációhoz fordultam, az úgynevezett error invicibilisre (legyőzhetetlen tévedés) hivatkozva bizonyítottam,

⁶ Kárpáti Zoltán Endre: A pálos rend visszatelepítésére tett kísérletek, In: Egyháztörténeti Szemle, 11. évfolyam 4. szám A. D. MMX.

hogy az én fogadalmaim az Ősi Boldog Özséb alapította Pálosrenbe érvényesek és nem a Lengyelekébe. Kértem ennek elismerését és az ősi Pálosrend újjászervezését. (...) de elismerték, a második kérésemre azt válaszolták: nem alkalmas az idő. (...) Sőt, (...) úgy tapasztalom, hogy sajtó tilalmat rendelt el ellenem (...)”

„Először csesztochowa nem akarta a Szikla kolostor átvételét engedélyezni. „Ezek után Dr. Paskai László bíborossal úgy egyeztem meg, hogy az Esztergomi Főegyházmegye részére veszem át a budapesti Sziklatemplomot és a kolostort, az átvételi szerződésbe bevéttem, hogy „a Főegyházmegye alkalmas időben átadja a Pálos Rendnek”! Másodszor pedig át is adták alkalmas időben a rend 700 éves ünnepén 2008. december 3-án – akkor amikor P. Árva Vince atya éppen már haldoklott a Baleseti Kórházban a Csíksomlyón elszenvedett balesetének következtében – a Lengyel Kongregációnak. (sic!)

Nézzük tehát a további tényeket: A szerzetesrend megalapítója B. Özséb Esztergomban született, maga is pap, később pedig esztergomi kanonok lett. A barlang mellett a Szent Kereszt tiszteletére templomot és épületet is emelt. László püspök 1252-ben megerősítette „Szt. Pál remetéinek” rendjét és Özséb lett a rendfőnökük. A IV. lateráni zsinat hirdette ki, hogy az új rendek alapítása a szt. szék ... etc.” Özséb első priori provinciális, néhány testvér kíséretében elindult Rómába és Szent Ágoston szabályainak engedélyezését kérte. IV. Orbán ült Szent Péter székén, a szent atya előtti ügyének megnyerésére Tamást (a későbbi aquinói szent) a kor legnagyobb egyházi tudósát kérte segítségül. Aquinói Szent Tamás közbenjárására fogadta a pápa és Pál veszprémi püspököt, őt szólította fel az ügyben a véleményadásra és a szabályok kidolgozására. A veszprémi püspök 1263-ban kelt levele szerint Szent Ágoston szabályát kövessék. Ezután 17 évig kormányozta Özséb a mindinkább fejlődő kolostort és 1270. január 20-án az általa alapított szentkereszti kolostorban, társainak szívszakasztó zokogásai között halt meg. „Özséb atya úgy élt, mint szent, mert minden földi szenvedélyt s ármányt száműzve kebeléből, életét csak Istennek, imádkozásnak egyes téteményének szentelé, s példánnyá lón ki-rálynak és minden hívőknek!”

A rend generális perjelei: 1250: B. Özséb, 1270: I. Benedek, 1290: I. István, 1300: Lőrinc, 1325: II. István, 1330: I. Miklós, 1336: I. Péter, 1341: I. Miklós másodszor, 1345: I. Péter másodszor, 1353: II. Miklós, 1362: Tristianus, 1367: II. Péter, 1369: Tristianus másodszor, 1371: I. András, 1376: III. Péter, 1377: I. Tamás, 1381: III. Miklós, 1387: ?, 1393: Etei I. György, 1396: ?, 1403: Etei I. György másodszor, 1410: László, 1412: Etei I. György harmadszor, 1418: IV. Péter, 1426: Lukács, 1431: I. Ferenc, 1434: II. Benedek, 1441: Márton, 1444: Bereck, 1448: III. István, 1452: Fúró IV. István, 1456: Vince, 1459: II. András, 1460: I. János, 1464: III. András, 1468: V. Péter, 1472: I. Gergely, 1476: Szombathelyi II. Tamás, 1480: I. Gergely másodszor, 1482: Szegénded Bálint, 1484: Szombathelyi II. Tamás, 1488: Zalánkeméni VI. Péter, 1492: III. Benedek, 1496: Zalánkeméni VI. Péter másodszor, 1500: Bódog IV. Miklós, 1504: Lórándházi V. István,⁷ 1508: Balaszentmiklósi II. Gergely, 1512: Lórándházi V. István másodszor, 1514: Domonkos, 1516: Zalánkeméni II. János, 1520: Gyöngyösi III. Gergely, 1522: III. János, 1524: Zalánkeméni II. János másodszor, 1528: (III.?) János (másodszor?), 1532: Hadnagy II. Bálint, 1537: Pesti Gáspár, 1540: Imre, 1546: Ferenc, 1548: Egri V. Gergely, 1552: Imre, 1556: Hatay III. Tamás, 1560: II. György, 1563: VII. Péter, 1569: Mihály, 1571: VIII. Péter, 1576: Ternavai István, 1593: Bratulics Simon, 1611: Zaicz János, 1628: Biel Rudolf, 1632: Gruskovich Márton, 1640: Stassewsky Miklós, 1644: Borkovics Márton, 1651: Ivanovics Pál, 1653: Borkovics Márton másodszor, 1663: Ivanovics Pál másodszor, 1669: Kéry János, 1675: Benkovich Ágoston, 1681: Bébery Gergely, 1687: Mihalski Rafael, 1690: Barilovich Lajos, 1695: Mallechich Gáspár, 1702: Esterházy Imre, 1709: Barilovich Lajos másodszor, 1714: Kristolovecz János, 1721: Koczbialovicz Krizosztom, 1727: Demsich István, 1733: Koczbialovicz Krizosztom másodszor, 1739: Musar András, 1745: Ordódy István, 1750: Ittinger Mátyás, 1754: Rósa Ferenc, 1769: Esterházy László Pál, (először)⁸ 1760: Löderer György,

⁷ Lórándházi V. István [Bakk]

⁸1770: Esterházy László Pál generális perjel kérésére a ~at a → monasztikus rendek közé sorolta, hivatkozva IX. Bonifác p. (ur. 1389-1404) 1401. évi privilégiumára, amely a

1763: Tomasich Gellért, 1769: Esterházy László Pál, (másodszor) 1778: Ordódy Károly, 1785: Gindl Gáspár. – A pesti (egyetemi) templom alapkövét 1715. V. 14: Bakay Imre prior tette le (déli kerti szárny). 1720. V. 22: kápolnát kezdtek építeni Jézus Öt Szent Sebe tiszteletére, 1721. I. 1: áldotta meg a prior, V. 3: Jézus öt Szent Sebe Társulatot alapítottak. 1722: Mayr Ágoston prior alatt fejezték be a déli szárnyat: a földszinten az ebédlőt, az emeleten megfelelő cellákat.

Pálosok imája a Szent őrzőangyalokhoz:

„Isten anyyala Szent őrzőangyalom!
 Reád bízott engem az égi irgalom,
 Világíts, őrizz, vezérelj és kormányozz e napon.
 Amen.”

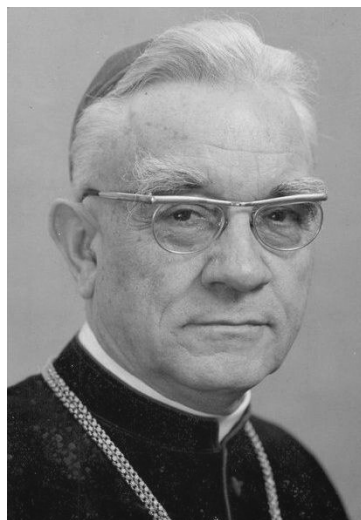
**A Pálosok így üdvözlik a legméltóságosabb
 Oltáriszentséget:**

„Dicsőítessék és áldassék a legméltóságosabb
 Oltáriszentség most és mindörökké.
 Amen.”

karthauziak összes kiváltságában részesítette őket. Megjegyzés: „Közben a pálosok újabb, utolsó kiváltságban részesültek. A jezsuiták feloszlata miatt boldogtalan emlékü XIV. Kelemen pápa (1769–1774) 1770-ben kelt bullájában a monasztikus rendek közé sorolta a pálos rendet arra hivatkozva, hogy az már 1418-ban részesült a karthauzi rend valamennyi privilégiumában és a rendet elhagyni akarók csak a karthauzi rendbe kérhették fölvetelüket. Hiteles följegyzések szerint a Pálos-rend generálisai, illetve priorjai és Máriavölgy plébánosai a következők voltak: Emericus I. 1542, Franciscus II. 1544-51, Gregorius 1551, Emericus II. 1553, Thomas III. Hatai 1556, Gregorius II. Cseresnyei 1560, Michael 1565, Petrus 1570, Stefanus Ternavay 1576, Simon Bratulich 1593-1611, Joannes IV. Zaicz 1611-28, Rudolphus Bjell 1628-29, Martinus Gruskovich 1632-36, Nicolaus V. Satossovski 1640-44, Martinus III. Borkovich 1644-51, Paulis I. Ivanovich 1651-72, Joannes V. C. Kéry 1669-85, Agusztinus Benkovich 1685-1702, Gregorius Ribéri 1681-1686, Raphael Mihalski Polonus Joannes III. 1687-89, Ludovicus Barilovich 1690-1712, Casparus Matlevich 1710-12, Emericus C. Esterházy 1712, Joannes Krisztolovecz 1714-32, Chrisastomus Korbialovecz Polonus 1721, Stephanus Demich 1727-43, Andreas Musár 1739, Stephanus II. Ordódy 1743-48, Matheus I. Ittinger 1751-53, Franciscus III. Rózsa 1754-60, Gregorius Lodorer 1760-61, Gerardus Tomasich 1763-69, Paulus II. Eszterházy 1769, Carolus Ordódy 1788. A rend feloszlata után: Rajchett Mihály 1777-1792-ig a pálosok rendjéből. Miller Mihály 1792-1802-ig.”

535 éven keresztül töretlenül működő magyar Pálos-rend visszaállításának komoly intézkedése a Dr. Lékai László bíboros, esztergomi érsek a Rend eltörlésének 200-dik évfordulóján elindította újra Mindszenty József herceg-prímás, esztergomi érsek mint elődjének akaratából is származó B. Özséb szentté avatási hivatalos kánoni eljárását.

P. Árva Vince atya a magyar pálos szellemiségnek megfelelően, 2008. február 8-án kelt levelében kérelemmel fordult *Németh László* SVD, a Magyar Püspöki Konferencia titkárához, melyben felvázolta, hogy a posztulátori feladatot a felsorolt tartalommal elvégezte, eleget téve a *dr. Lékai László* esztergomi érsek felkérésének, egyben jelezte az aktori szerepet betöltő bíboros úr elhunytára tekintettel szükséges, hogy aktorként Rómában megfelelő képviselője legyen az ügynek és a püspöki konferenciát tartotta megfelelőnek erre a feladatra. A magyar Pálos-rend alapítójának, Özséb kanonok oltárra emeléséhez a szükséges anyagot 22 éves munkával összegyűjtötte Dr. Lékai László néhai bíboros, prímás, esztergomi érsek úr által reá ruházott posztulátori feladatát teljesítette.



Lékai László atya P. Árva Vince atya támogatója



P. Árva Vince atya (balra) (jobbra) Bakk István a cikk egyik szerzője

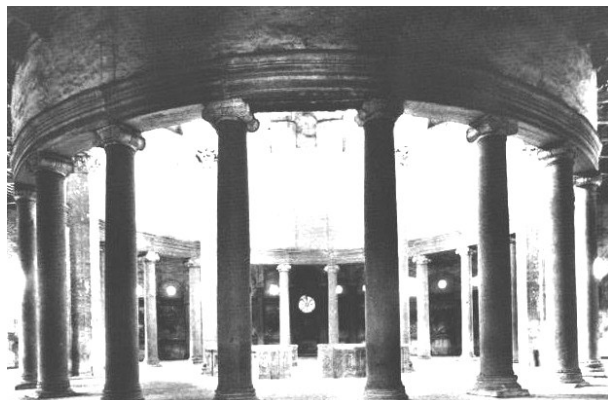
PÁLOSOK

„Sajnos az elmúlt évben a Magyar Püspöki Kar nem ismerte fel Boldog Özséb szenttéavatásának jelentőségét és az azt követő lehetőségeket.

Ezt a szenttéavatást nagy nemzeti ügynek kell fel-fogni, és keresztülvinni. Így komoly eredményeket hozna egész népünk számára! Egy pápai bréve ki-adása megoldaná a magyarság számára oly fontos, az ősi magyar pálos rend kérdését. Ámen” (Részlet P. Árva Vince atya beszédéből.) „Az egyház tehát egy alvó Óriás, amit fel kell ébreszteni.”⁹

A magyar eszmélés, a jobbat érdemlő magyar társadalom felélesztésének elengedhetetlen kelléke kellene, hogy legyen a nemzetközileg ismert, magyar alapítású szerzetesrend magyar központúvá tétele, leválasztva a mesterségesen ráerőltetett lengyel vezetéséről. A magyarságnak fontos, hogy a

hit meggyengülésének általános folyamatában a magyar kereszténység megerősödjék, öntudatunk felerősödjön.



A volt magyar pálos templom, Róma
(St. S. Rotondo Roma)¹⁰

* * *

Bakk István

Sipos Antal az 1934-ben "visszatelepült" pálosok első halottja



Sipos Antal 1913-1939.

Ő volt az első halott! 1913-ban született és 1930-ban halt meg hisz ily fiatal volt még. Élt 27 évet. A fiatal szervezete még sokáig ellen tudott állni a gyilkos kórnak, amely három éve örölte egészségét.

Talán azért szólította Isten őt magához, hogy pártfogónk legyen, hogy az ő szenvedéseit ajánlotta fel a magyar rendért, hogy most ebben a nehéz óráinkban segítsen rajtunk.

Sipos Antal József Elemér Erdőtellen született 1913. december 12-én tisztességes és egyszerű földműves családból.

¹⁰ A Santo Stefano Rotondához megjegyzés: V. Miklós pápa bizonyítja, hogy az örök városban a Mons Coeliuson lévő Szent István egyházát nem kis költséggel helyreállította és abba Szent Pál remete-rendjét helyezte be, hogy az isteni tisztelet benne állandóan viruljon. Az egyház és a maguk fenntartására nekik adományozza a Casale Jubileum nevű prédiomot, amely az örök városnak Isola nevű részén fekszik és nekik adományozza az egyik nagy házat a Híd közelében, a Contrata Sancte Marie de Postenula-ban és e nagy háznak a szomszédságában 3 más házat ugyanabban az utcában a hozzájuk tartozó kertekkel és más tartozékokkal; adja pedig mindezeket a nevezett egyháznak és általa Capus-i egi egyházmegyei Lőrinc fiának: Bálint testvérnek, (Kaposi Bálint (Lőrinc f.) pápai penitentiarius) az ő minor penitentiariusának mint olyan javakat, amelyeket ő szerzett a pápai kamara részére, amelyekbe tehát szabadon vezettethetik be magukat. Ha ellenben bármilyen címen, akár pápai engedély címén is ezeket el akarnák adni, a tulajdonjog azonnal a Szent Péter apostol bazilikájára száll. Végül azt az adományt, amellyel egyrészt a Via Lata-n lévő, a Bold. Szűzről elnevezett társas káptalan, másrészt a Szt. Ciriacus mártírról, meg a Szt. Miklós hitvallóról elnevezett társas egyház engedte át az új telepítésnek minden jogát, jövedelmét és évjáradékát, amely őket az előbbiekből megillette. (DL 14870. 1454. július 12.) Pálos szerzetesrend, a római egyház (Szent István) Casale Jubileum prédiom.)

⁹ Prof. Dr. Békefy Lajos PhD

Erdőssy Gyula esperes, aki a plébánosa volt a fiúnak így írt róla: „mint elemi iskolás fiú napról-napra abban lelte legnagyobb boldogságát, ha a templomban ministrálhatott.” „Bár nagy kedvet érzett a tanulás iránt, atyja nem akarta középiskolába küldeni. De végre Péczeli Imre adminisztrátor úr gyakori sürgetésére és a fiú állandó könyörgésére, Egerbe vitte apja a gimnáziumba.” Itt okos és szorgalmas jó tanulónak mutatkozott.

Érettségije után hite szerint nyomban az egyetlen magyar eredetű Pálos-rendbe jelentkezett noviciátusra. Már a lengyelországi Lesnába tanult 1933 nyarán. Ott is úgy megállta a helyét, és olyan példásan viselkedett, hogy a generális egy alkalommal azt írta a szüleinek: „Boldogok az olyan szülők, kik ilyen fiút neveltek!”

„Ami akkor még Lengyelországban volt.” (R. I. P.) Már nagyon készülődött haza és abban a tudatban volt ő is, hogy a magyar Pálos-rend tagja lett.

Amikor azonban 1934. május 12-én a lengyel noviciátusból a magyar atyák hazatérhettek ő is örökfogadalmat tett le a magyar Pálos-rendbe a budapesti Sziklatemplomban 1934. szeptember 13-án. Innen azonnal Pécsre rendelték előljárói a teológia megkezdésére, ám a még nagyon nedves épületben annyira megfázott, hogy az első évét sem tudta befejezni.



A pécsi földalatti sírkamra (Dörre Tivadar rajza)

Folyamatosan betegeskedett és betegsége egyre komolyabb lett: csonttuberkulózis.

1936-ban Mátraházára került szanatóriumba. Itt találkozott Tormay Cécilével, az írónővel. Aki éppen a regényén dolgozott: A fehér baráton, melyet már tudjuk nem tudott befejezni Tormay

Cécilia¹¹. Az írónő néhány történelmi részletre a rend belső életére vonatkozólag kérte Sipos Antal felvilágosításait. A regény egyik rokonszenves pálos fráter alakját róla mintázta meg ezzel örök emléket állított neki.

1938. június végén Budapestre szállították, de akkor már gipszágyon volt. Teste tele nyílt sebekkel, melyeket a fájdalmas kezelés sem tudott begyógyítani. Hősies türelemmel viselte el a borzasztó szenvedéseket. A rend társaival az ő betegágyánál pattant ki "A fehér barát" című lap elindítása. Együtt tervezgették és határozták el a régi álmuk valóra váltását. A gipszágyon mozdulni is alig bírt és mégis maga szerkesztette meg a gyűjtőívet és ennek elküldésével nagyon sok előfizetőt szerzett betegtársai között is. A szerénysége és a szelídsége miatt nagyon szerették. Az állandó derűltége és a humora, amely a kedves hangú leveleiben megcsillant a betegségének előrehaladtával mintha megfogyatkozott volna. De nem volt csodálható, hiszen a szakadatlan láz és a gyilkos csont betegsége felőrölte az egészségét. Kimondhatatlanul vágyott vissza a rendes szerzetesi életbe...

Hazaszállították falujába január elején, hogy talán otthon ismét erőre kapjon, mert a kórházban csak rosszabbodott az állapota. De alig pár nap múlva meghalt.

Január 12-én az utolsó kenet szentségét adta fel plébánosa, és másnap kora reggel a szent útravalót magához véve és magyar Pálos-rendért ajánlva imáit és szenvedéseit a feszületet megcsókolva, csendes halállal visszaadta fiatal lelkét Jézusnak, akit annyira szeretett.

Fiatalon és egészségesen indult el Erdőtelekről és Remete Szent Pál napján, január 15-én volt a temetése Erdőtelken. Nagy tömeg kíséerte a koporsóját.

Keresztfáján a felirat élt 27 évet. Másnap január 16-án a Sziklatemplomban P. Gyéressy Ágoston rendtársa mondta érte a gyászmisét. Megjelent A fehér barát c. folyóirat 1. évf. 1. sz. 1938. decemberi számában Tormay Cécile: A fehér barát című munkája.

¹¹ Megjegyzés: Gyéressy Ágoston: Boldog Özséb élete c. művében: „A Méltóságos és Főtisztelendő Esztergomi Boldog Özsébet akik a királyi családdal rokonságával hozzák kapcsolatban Tormay Cécile írónőre hivatkozik.